Eesti Rahvuskultuuri Fond jagas preemiaid ja stipendiume

ERKF Ülo Ignatsi fondi kolmanda stipendiumi sai Anton Aleksejev

18. detsembril 2016 toimunud pidulikul kontsertaktusel Tallinnas Mustpeade Majas jagati Eesti Rahvuskultuuri Fondi järjekordsed elutööpreemiad ja stipendiumid ning toetused aastaks 2017.

See oli fondi 27. tegevusaasta. Kokku laekus 226 taotlust summas 173 111,25 eurot. Välja jagati 141 stipendiumi ja toetust summas 91 500 eurot. Stipendiume loome- ja teadustööks anti 41 isikule, stipendiume õpinguteks ja täiendõppeks 79 isikule ning toetati 21 kultuuriprojekti.

Sel aastal jagati stipendiume 70 allfondist. Sihtasutuse Eesti Rahvuskultuuri Fond poolt traditsiooniliselt välja antavad elutöö tänuauhinnad koos 4000 euro suuruse stipendiumiga pälvisid tänavu sellel aastal näitleja Tõnu Aav, kirjanik Ene Mihkelson, filmilavastaja Rein Raamat ja koorijuht Ants Üleoja. 27. jagamise tulemustega saab tutvuda Sihtasutuse Eesti Rahvuskultuuri Fond kodulehekküljel www.erkf.ee

Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond on eraõiguslik juriidiline isik, mille tegevuse eesmärgiks on heategevus eesti rahvuskultuuri toetamiseks rahaliste vahendite sihipärase kogumise ja jagamise kaudu. ERKF tegutseb alates 19. juunist 1991. aastal ning seda juhib 11-liikmeline juhatus. Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond toetab:

• üksikisikuid stipendiumidega õppe- ja teadustööks ning loominguliseks ja sporditegevuseks;

• organisatsioone toetustega heategevuseks Eesti rahvuskultuuri arendamise, säilitamise ja edasikandmise seisukohalt oluliste projektide algatamiseks ja finantseerimiseks.

Erinevate kultuurivaldkondade toetamiseks on Sihtasutuse Eesti Rahvuskultuuri Fond juurde annetajate poolt moodustatud 174 allfondi. Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond jagab stipendiume ja toetusi kord aastas – novembris.

Nagu mainis Eesti Rahvuskultuuri Fondi nõukogu esimees heliloija Olav Ehala on fond tänu lahketele annetajatele kogu oma tegevusaja jooksul kultuuri toetamiseks eraldanud üle 4,9 miljoni euro.

See oli neljas aasta (eelmisel s.o. 2015. aastal otsustas halduskogu stipendiumit mitte

Anton Aleksejev on julge ja andekas ajakirjanik. (Foto: erakogu)

välja anda), kus 2013. aasta alguses moodustatud Ülo Ignatsi fond jagas stipendiume.

2014. aasta aprillikuus ühitas Eesti Rahvuskultuurifond lühikese pressiteate: "Ülo Ignatsi fond – asutatud 2013. aastal Anne Engeviki poolt Ülo Ignatsi (1951–2011) testamendijärgse soovi kohaselt eesmärgiga edendada vaba ajakirjandust."

Halduskogu on 3-liikmeline: Anne Engevik, Toomas Sildam, Toomas Tiivel (halduskogu esimees). Viimased valisidki laekunud taotluste hulgast välja selle aasta stipendiaadi, kelleks sai Eesti Rahvusringhäälingu Moskva korrespondent-operaator Anton Aleksejev, ajakirjanduslikuks uurimustööks poliitilisest olukorrast Venemaal 460 eurot

Anton Aleksejev on sündinud Moskvas aastal 1971, käinud Moskvas koolis ning saanud kõrghariduse kino- ja teatrinäitlejana Moskvas Vahtangovi nimelise akadeemilise teatri juures asuvas teatri kõrgkoolis järgides perekondlikke traditsioone. Antoni isa Nikolai ja ema Ludmilla Dolgorukova on väga tuntud näitlejad. Moskva Eesti seltsi keeleringis omandas ta eesti keele algteadmised (ka pärineb see tema Narva vanaemalt, kust ka sünnijärgne kodakondsus ja pass), mida edasi täiendades valdab ta praegu eesti keelt nii kõnes kui kirjakeeles vabalt (lisaks vene ja prantuse keelele). Alates aastast 2008 on ta töötanud Eesti Rahvusringhäälingus ning saanud ka aastal 2015 ERRi Kolleegipreemia.

Stipendiumi taotluskirja lisades seisab:

• Vahur Lauri ("Aktuaalse kaamera" toimetaja): "Tunnen Anton Aleksejevit ligi 10 aastat. Oma töös lähtub ta alati sisetundest ja südametunnistusest ning ei kannata kunstilist poliitkorrektsust. Poliitilist olukorda Venemaal käsitleb ta komplekssselt langemata labasesse Putini sõimamise hüsteeriasse vaid kajastades Venemaa teemasid asjatundlikult ja läbimõeldult. Seetõttu on tema lood huvitavad, tasakaalustatud ja samas teravad.

Toon lihtsa näite: nagu teada, siis käimasolevas sanktsioonide sõjas keelas Venemaa toiduainete impordi Venemaale ning Putin kuulutas välja "impordiasendamise-strateegia". Vene meedias kajastati seda kui suurt võitu Venemaale, sest raha ei lähe ju enam mitte välismaale kapitalismi hüvanguks vaid kodumaise toiduainetetööstuse arendamiseks. Välismeedia mõistis need sanktsioonid ühehäälselt hukka ja nägi kõike ainult negatiivses valguses.

Anton Aleksejev julges oma kajastuses olla nii Venemaa kui ka välismeedia peavoolude suhtes kriitiline – leides, et toodang Venemaal küll kasvas, aga see kõik tõi kaasa kvaliteedilanguse. Sellest valmisid "Aktuaalse kaamera" telelood nii eesti kui vene keeles, mis tõid palju vastukaja. Seda arutasid kohalikud politoloogid ja see tekitas elavat diskussiooni. See näide demonstreerib, et olukord on sageli mitmekülgsem kui nn lihtsa mõtteviisi pooldajad arvavad. Taolisi näiteid võib tuua veel ja veel."

• Alice Rahuoja (venekeelse "AK" peatoimetaja): "Anton Aleksejev on minu kolleeg aastast 2009. Nagu teada, siis kohaliku vene media kanalid ja nende jälgijad Eestis on väga erinevad. Anton Aleksejev on alati lähtunud uudiste sisust mitte sihtrühmast ning edastab objektiivseid seisukohti. Venekeelse "Aktuaalse kaamera" jälgijate hulgas on palju venelasi ka väljaspoolt Eestit, sh isikuid, kes toetavad Venemaa praegust poliitilist võimu. Anton Aleksejevi lood on äratanud tähelepanu ja rahulolematust seega tihti ka väljaspool Eestit.

Viimati tegi Anton uudise uue Vene Riigiduuma istungist ja kasutas kohe võimalust küsida Väliskomitee esimehelt Leonid Slutskilt, millal Riigiduuma kavatseb ratifitseerida Eesti-Vene piirileppe ning sai kõiki enim huvitavale küsimusele konkreetse vastuse. See näitab Antoni järjekindlust ja kangekaelsust kogenud Venemaa poliitikutega suhtlemisel.

Ukrainas Maidanil kui ka Donetskis käies kajastas ta erinevate vastaspoolt radikaalseid eriarvamusi kainelt ja analüütiliselt.

Tegemist on andeka ja iseseisvalt mõtleva ajakirjanikuga, kes peab Moskvas hakkama saama keeruliste allikate ja auditooriumitega – olles seejuures päevatoimetaja, reporter ja operaator ühes isikus."

Oma järjekindla teemakäsitlusega vääris Anton Aleksejev seega igati toetust vaba ajakirjanduse edendamiseks mõeldud Ülo Ignatsi allfondist "Vaba ajakirjanduse toetuseks", et jätkata oma uurimistööd ja -tegevust Venemaa uudiste kajastamisel Eestis ka 2017. aastal.

Ülo ignatsi fondi halduskogu nimel edastas Toomas Tiivel Andrus Mölderile ka Tallink-Silja poolt annetatud kinkekaardi sõiduks Commodore sviidis kruiisile Stockholmi ning Ülo raamatu "Vaba mehe vaba sõna". See sõprade eestvõttel 2011. aastal koostatud ja valminud raamat koondas suure osa Ülo Ignatsi artikleid ja esinemisi Eesti jaoks pöördelistel aastatel 1985–1995. Koostajad: Peeter Luksep, Peep Pillak, Tiina Pintsaar, Toomas Tiivel, kujundas Helje Eelma. Eessõna kirjutasid raamatule Toomas Hendrik Ilves ja Carl Bildt.

TOOMAS TIIVEL
Eesti suursaadik
Rootsis 2000–2004,
ERKF Ülo Ignatsi fondi
halduskogu esimees

Eesti Rahvuskultuuri Fondi juures asuvasse Ülo Ignatsi nimelisse allfondi on võimalik teha annetusi ka praegu. Kontaktid saab Stockhomi Eesti Päevalehe toimetusest.

Mõtisklusi Rootsi elust

Mõni rida majandusest

Täna on jällegi põhjust rääkida majandusest, sest käes on aruannete aeg, laekuvad kokkuvõtted möödunud aasta viimasest kvartalist ja seega ka tervest aastast.

Terves maailmas teada ja tuntud hargmaisete suurfirmade tulemused pälvivad rahvusvahelist tähelepanu ja neid on ju Rootsis rohkesti – Volvo, ABB, Elektrolux, SCA, Sandvik, Ericsson, SKF, Telia, Trelleborg, Atlas-Copco, IKEA, Hennes&Mauritz – sajad tütarettevõtted kümnete tuhandete töötajatega, pea kõikidel kontinentidel, paljudes riikides.

Lisagem veel Rootsi pangad, nende suurus, millede ähvardav vari on langenud tervele regioonile kuni Poolani. Ent Rootsile endale on pangandus ülitulus. Nordea, Swedbank ja SEB jagavad 2016. aasta tulemuste eest omanikele ühtekokku välja ligi 52 miljardit SEKi, vastavalt siis 24,8 ja 14,9 ja 12,1 miljardit.

Rootsi on arvatavasti maailmas väikseima elanike arvuga riik, kus (loe: kelle ettevõtted) valmistatakse tooteid nii laias sortimendis, alates nööpnõeladest, tööriistadest ja külmkappidest ning lõpetades allveelaevade ja hävituslennukitega, traktoritest, veoautodest ja bussidest ning paberikaupadest rääkimata. Lõviosa läheb ekspordiks.

Jätame täna ruumipuudusel kõrvale säherduse edu vaagimise, mis sai alguse sellel vaesel Põhjamaal poolteist sajandit tagasi. Selle põhjuste ajaloo ja analüüsi, mis iseendast on huvitav ning õpetlik lugu. Luban vaid lugejale, et kunagi naasen selle juurde põhjalikumalt. Eestlasena saab siinjuures vaid kahetsust tunda, et enamuse oma tööstusettevõttetest vabaduse taastades erastamisega kiirustades olematusesse paiskasime, sageli rootslaste, sakslaste jt lahkel kaasabil.

Aruannetest selgub, et väheste eranditega (Ericsson näiteks) on Rootsi majandus oma ettevõtete läbi kolmandat aastat järjest tõusuteel. Rootsil läheb väga hästi, aga ega seda ei osata hinnata enne, kui need ajad on möödas. See on inimloomusele omane, nii öelda progressi alus. Analüütikud on kokku rehkendanud, et kümme suurimat konglomeraati jagavad dividendidena välja 77 miljardit krooni, seega 6 miljardit mullusest rohkem.

Tööpuudus on väike – 6–8%, välja arvatud muidugi väljaspool Euroopat sündinud uusasukate hulgas (22–30%) ja tulevikuvaated on lootusrikkad.

On vaid kaks suuremat muret: elamukriis suurlinnades nagu Stockholmis, Malmös ja Göteborgis ning kas Trump päästab lahti kaubandussõja riikide vahel. Esimesest loodavad rootslased omal jõul üle saada, õhkõrnad märgid näikse ka olemas, et poliitikud hakkavad kavu välja pakkuma, ehkki see lihtne ei saa olema.

Mis teise muresse puutub, siis paljud majandusjuhid, analüütikud ning ajakirjanikud toovad vaid paralleele, enamasti läbi lillede, et USA kord juba proovis kaubandussõja ja oma turu kaitsmisega. Seda pärast suurt börsilangust, aastail 1929–1933, kui rahvusvaheline kaubandus vähenes USA initsiatiivil kahe kolmandiku võrra ja millega see kõik lõppes. 1928 sai Hitler valimistel 2% häältest, aga mõni aasta hiljem jagunesid hääled laias laastus kommunistide ja vasakpoolsete ning Hitleri natsionaalsotsialistide vahel pooleks.

Bill Clintonile osundades: see on majandus, rumalukesed. Ja majandus on eelköige seosed ja suhted ning usaldus. Ning neid pole maailmas kunagi liiga palju, eriti praegusel ajal.

SANDER TALIKO

Tallinnas toimus Peeter Luksepa mälestusüritus

Peeter Luksepa mälestusüritus toimus 31. jaanuaril 2017 Rootsi saatkonnas Tallinnas.

Mart Laar kirjutas oma järelhüüdes Peeter Luksepale septembris 2015: "On inimesi, kes kunagi ei sära prožektorite valguses, kuid kelle poolt kokku põimitud niidid moodustavad tugeva kanga, mis kogu rahvust katab ning kannab. Peeter Luksep (29.01.1955–8.09.2015) oli just selline mees – sidemete sõlmija. Juba tema laiemale avalikkusele teadaolev elutee on muljetavaldav. Rootsi Riigipäeva saadik, Eesti pagulasorganisatsioonide aktivist, eksiilvalitsuse minister, Eesti Kongressi saadik, esmaspäevameeleavalduste üks algatajaid, Valgetähe ordeni kavaler."

Teisipäeval 31. jaanuaril kogunesid mitmed Peeter Luksepa sugulased, sõbrad ja võitluskaaslased Tallinnas Rootsi saakonda, et ühiselt meenutada suurepärast ja mitmeti erakordset inimest, kes lahkus meie hulgast üle aasta tagasi ning kes oleks saanud 29. jaanuaril 62-aastaseks.

Saatkonna asejuhi Fredrik Olsoni ning endise Eesti suursaadiku Rootsis ning ürituse ühe korraldaja Toomas Tiiveli tervitussõnadele (Rootsi suursaadik ja Peetri hea sõber Anders Ljunggren pidi seoses töölesannetega olema samal ajal Stockholmis) järgnes videolõik

Peeter Luksep 2013. aastal.

Brüsselist, kus Euroopa Parlameni saadik Gunnar Hökmark rääkis ühistest tegemistest koos Peetriga üle 20 aasta tagasi, sellest, kuidas korraldati legendaarseid esmaspäevamiitinguid Stockholmi kesklinnas Norrmalstorgil, organiseeriti Eesti tutvustamist ning Balti riikide iseseisvuse eest seismist Rootsis ning paljudes Lääne-Euroopa riikides. Eesti oli see maa, mida Peeter kõige rohkem armastas, kuid Rootsi oli tema jaoks baasiks maailmas. Ta ühendas teadmised ja traditsioonid, oli lingiks ja sillaks ning oli pidev juurte ja rohkemate teadmiste otsija – nii oma väikese ühiskonna ja sugulaste osas kui ka suurte arengute osas, mis mõjutasid ja mõjutavad meie aega.

Peetri täditütar prof Katrin Nyman-Metcalf kõneles ühisest lapsepõlvest temast 8 aastat vanema Peetriga, perekonnatraditsioonidest ning Peetri varasest huvist poliitika vastu. Peetri ümber oli alati palju missioonitundlikke ja huvitavaid inimesi väga erinetelt elualadelt ja paljudest riikidest, kelle kõikidega oli tal teemasid vestlemiseks ja kontaktide loomiseks, mis võisid Eestile mingis mõttes kasulikud olla. Ta oli väga uudishimulik mitmel alal, avastas maailma ja jagas seda kõike lahkelt ka oma ümbruskonna ning lähedastega. Ka oli ta kodu avatud väga-väga paljudele Eestist tulnud noorematele ja vanematele Eesti iseseisvuse eest seisjatele.

Mitmekordne Eesti Vabariigi peaminister ja Peetri hea sõber Mart Laar rõhutas Peeter Luksepa rolli iseenda kujunemisteel üheks Eesti vaieldamatuks juhtpoliitikuks sõbra ja kolleegina, kes toetas, lõi kontakte, avas uksi erinevatele foorumitele, andis nõu, jäädes ise seejuures suuresti tahaplaanile.

"Veelgi olulisem oli aga noorte Eesti poliitikute lähetamine Läände ning sõprussidemete vahendamine nende ja Lääne poliitikute vahel. Keegi ei jõua ilmselt üles lugeda neid eri erakondadest pärit noori konservatiive, kes Luksepa sõbralikus kodus peavarju ning õpetust leidnud. Mulle oli ta korraga poliitika õppetooli, Lonely Planeti reisijuhi ning käitumisõpiku eest. Temaga koos sõin esimest korda konnajalgu, kuulasin Andrew Lloyd Webberi ooperit, mekkisin kanget kloostriõlut ning ostsin esimese korraliku lääne ülikonna. Tema päevinäinud Volvoga kolistasime läbi pool Euroopat ja Skandinaaviat. Luksepa soovitus avas meie ees uksi, mis muidu poleks paotunudki.

Luksep oli aktiivselt kaasa löönud Euroopa noorte konservatiivide liikumises ning andis nüüd oma sidemed meile üle, öeldes ilmselt ka oma lääne tuttavatele, et ega need noored habetunud mässajad nii hullud polegi, kui esialgu paistavad. Enamik minu sõpru Rootsi, Soome, Norra, Saksa, Briti ja Hispaania poliitikas on Luksepa vahendatud. Tänane Eesti näeks sootuks teistsugune ning oluliselt viletsam välja ilma Luksepa tööta. Ning kõigele lisaks oli ta lihtsalt väga hea sõber."

Riigikogu liige, ERSP asutajaliige ning samuti Peetri hea sõber Jüri Adams rõhutas Peetrist rääkides tema leebet printsipiaalsust. Olles veendunud turumajanduse pooldaja ning samas väga avatud, tähelepanelik ja hooliv inimene, ühendas ta hämmastavalt tulemusrikkalt ja konstruktiivselt erinevaid inimesi oma laia sidemetevõrgu kaudu; tema kontaktid ja tegevus olid suuremas plaanis allutatud Eesti rahvuslike huvide edendamisele ning meie taasalustanud riigi toetamisele. Kiire mõtlemisega, oskusega näha igas teemas olulist ja probleemides võimalikke lahendusi läbi omavaheliste kontaktide ja koostöö oli Peeter tegudes vägagi praktiline. Ta oli inimene, kellele oli võõras püüe isiklikult silma paista, kuid kes aitas väliselt silmapaistmatult, kuid tõhusalt lahendada keerukaid probleeme, olgu need poliitilised, ainelised või rahvuslikud. Ta oli veendunud antikommunist.

Rootsi saatkonda kogunenute hulgas oli ka Eesti kaitseminister Margus Tsahkna. (Fotod: erakogu)

Peeter Luksepal oli tähelepanuväärne roll Eesti iseseisvuse taastamisel. Ta oli koos Andres Küngi, Gunnar Hökmarki ja Hakan Holmbergiga Balti riikide vabaduspüüdluste toetuseks Stockholmi Norrmalmstorgil märtsist 1990 kuni septembrini 1991 igal esmaspäeval kell 12 korraldatud miitingute initsiaatoriks. See nn Esmaspäevaliikumine laienes ka teistesse Rootsi linnadesse. Seal esinesid sõnavõttudega silmapaistvad ühiskonna- ja kultuuritegelased nii Balti riikidest kui ka Rootsist ja nõudsid Balti riikidele vabadust. Stockholmi Norrmalmstorgetil peeti miitinguid järjepanu 79 esmaspäeval, osalejate arv kõikus keskmiselt kolmeneljasaja ümber, küündides vahel ka mõne tuhandeni. Aastal 1998 annetati Peeter Luksepale ja teistele esmaspäevamiitingute korraldahatele Läti Kolme Tähe IV klassi teenetemärk, aastal 1999 Eesti Valgetähe III klassi teenetemärk ja aastal 2007 Leedu Teeneteordeni komandöririst.

Peeter Luksep oli Rootsi Eestlaste Esinduse (REE) ja Rootsi Eestlaste Liidu (REL) X–XV Esinduskogu saadik aastatel 1990–2014. Alates 1990. aastast REE esimees. 1993. a. kujundas REE ümber RELiks ning oli aastaid REL juhatuse esimees, hiljem REL auliige. Ta kuulus ka pikalt Stockholmi Eesti Päevalehe juhatusse, mille peatoimetajaks oli aastaid ta sõber ja võitluskaaslane Ülo Ignats. Kolleegid meenutasid Peetrit imetlusväärse töövõimega ning lahendusi otsiva ja leidva inimesena, kes tõi alati kaasa uusi ideid, tahet laiemaks koostööks ja dünaamikat. Tema inimestetundmine oli hämmastavalt hea. Samas oli ta viisakas ka ebameeldivate ja rumalate inimeste suhtes, tegemata seejuures mingeid hinnaalandusi. Neid asjaolusid tuli tema meelest lihtsalt tõsiselt arvestada edasistes kontaktides ja tegemistes.

Eesti Muinsuskaitse Seltsi esimees ajaloolane Peep Pillak kõneles ühistest sõitudest koos sõbraga Pihkva- ja Tverimaale, kus Toropetsi linnas sündis aastal 1920 Peetri isa Friedrich Luksep ja mis oli siis suur eestlaste keskus. Alates 1990. aastate algusest külastas Peeter korduvalt oma isa sünnikohta Toropetsis, uuris perekonnalugu ja kogus andmeid nii Eesti kui Venemaa arhiividest ja erakogudest. Eesti Muinsuskaitse Selts on korraldanud Peetri kaasabil sinna hiljem mitmeid ekspeditsioone, et uurida sinna väljarännanud eestlaste ajalugu. Paljuski tänu temale on tekkinud hea kontakt kohalike elanikega ning ta on kaasa aidanud väljarännanud eestlaste mälestuste jäädvustamisele – kalmistu kaitse alla võtmine ning mitmete trükiste väljaandmine.

Kõnelesid veel Peeter Luksepa kauaaegne sõber ja endine Riigikogu liige Trivimi Velliste, IRL esimees ning Eesti kaitseminister Margus Tsahkna ning Peetri Tallinnas elav sugulane Leen Rahnu.

Kõlama jäi mõte, et Peeter Luksepa mälestuse jäädvustamine peaks kindlasti jätkuma. Plaan on korraldada juba sügisel koos Peetri endiste kolleegide ja mõttekaaslastega nii Eestist, Rootsist kui ka teistest Euroopa riikidest rahvusvaheline konverents, kus analüüsitaks ning arendataks edasi tema maailmavaadet ning aateid. Kaasata võiks selleks nii Riigikogu kui ProPatria koolituskeskuse. Olid ka mõtted algatada Peeter Luksepa nimeline fond toetamaks Eesti arengus olulisi noori poliitikuid sarnaselt sellega, kuidas Peeter ise seda tegi mitmeid aastakümneid.

TOOMAS TIIVEL
Eesti suursaadik
Rootsis 2000–2004,
kuid eelkõige Peetri sõber
kõik need aastad

ESTO 2019 toimub Soomes ja Eestis

Eesti keskorganisatsioonide ühendus Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu (ÜEKN) on ESTO 2019 korralduse otsustamisel võtnud lähtepunktiks, et ESTO läheb üle Soome Eestisse.

Plaan on korraldada ESTO 2019 vahetult enne üldlaulupidu 28. juunist 4. juulini 2019: 28.–29. juuni Helsingis, 30. juuni–1. juuli Tartus ja 2.–4. juuli Tallinnas.

ESTO 2019 korraldamise peakomitee on sellel korral rahvusvaheline ega ole seotud ühe konkreetse maaga. Peakomitee kooseis on järgmine: Sirle Sööt (Rootsi), Marcus Kolga (Kanada), Marju Rink-Abel (USA), Rain Ots (Soome), Valdar Liive (Eesti/Soome), Heilika Pikkov (Eesti Vabariigi Riigikantselei EV100), Anne-Ly Reimaa (Eesti Kultuuriministeerium), Andero Adamson (Eesti Haridus- ja Teadusministeerium) ja Piret Noorhani (Baltic Heritage Network).

SIRLE SÖÖT, ESTO 2019 peakomitee esimees